

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Η ιστορία της Αρχοντούλας Μπακάλογλου

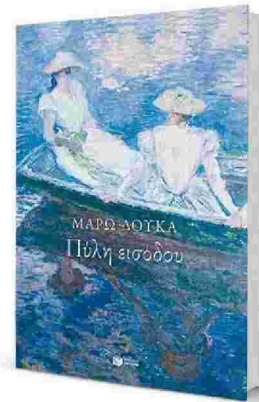
ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ
Πύλη εισόδου
 εκδ. Πατάκη, σελ. 333

Ισως συνιστά τη σπουδαιότερη μυθιστορηματική φιγούρα της Μάρως Δούκα. Η Αρχοντούλα Μπακάλογλου αποτελεί την εμβληματική μικροαστή Ελληνίδα της διπλανής πόρτας, καθώς ο ακατάσχετος μονόλογός της είναι αντιπροσωπευτικός «συλλογισμών της πλειοψηφίας».

Η εξηταετηνιάχρονη ηρωίδα της Δούκα βρίσκεται εσωτερικά παγιδευμένη σε ένα διαρκές βουητό, σε ένα μουρμούρισμα, κάτι σαν παραλήρημα γύρω από τον εαυτό της και όσους την περιστοιχίζουν – την πατρική και τη δική της οικογένεια, τον μακαρίτη σύζυγο, τις τρεις κόρες και τις δικές τους οικογένειες, τους γείτονες και τους οικογενειακούς φίλους. Αυτό που στην αρχή θεωρείται εξομολογητική διάθεση προκειμένου να φωτιστεί ο εαυτός και οι άλλοι, γρήγορα αποδεικνύεται αδιέξοδο κλωθογύρισμα. Τα λόγια της Αρχοντούλας δεν φανερώνουν ένα υποκείμενο, μια ατομική βούληση που βλέπει, επεξεργάζεται και δρα αναλόγως. Δείχνουν αντιθέτως κάτι ρευστό που αδυνατώντας να εστιάσει και να επεξεργαστεί αποκαλύπτει μια

ανύπαρκτη ματιά. Αυτοαναλυόμενη διαρκώς και αναλύοντας συνεχώς τους πάντες, μη διαθέτοντας καμιάν εικόνα εαυτού, η ηρωίδα καταλήγει στο μηδέν εις το πλίκον με μόνο αποτέλεσμα μέσα από τον μακρύ μονόλογο να ξεσκεπάσει κάποιες στιγμές απ' το καθόλου αζηλοζήλευτο παρελθόν της. Απόλυτα εξαρτημένη από την πατριαρχική της οικογένεια που της απαγόρευσε να σπουδάσει και την παντρεύει με προξενικό, (κι εδώ υπάρχει ένα εντέχνως κρυμμένο μυστικό που δεν θα αποκαλύψω) νοσηρά εύθικτη, καχύποπτη, ενοχική, ζηλόφθονη, μυθομανής, κρυψίνοια, σε μόνιμο ανταγωνισμό με τους πάντες, η μελοδραματική, αμετροεπής, εύφλεκτη χολωμένη, πεισματάρη ηρωίδα, ταυτόχρονα αντιλαμβάνεται την προσωπικότητά της ως ανεξάρτητη, νουνεχή, ελικρινή, ανεκτική, δοτική και καλόκαρδη. Ακατάλαστη και ασυνάρτητη, ματαίως δοκιμάζει να θέσει όρια ανάμεσα στο εγώ και στο

αυτό, στο πριν και στο τώρα, ανάμεσα σε γονείς και σε παιδιά, στον εαυτό και στους φίλους. Και παράλληλα, η διαλυμένη της ματιά υποδεικνύει πως και το περιβάλλον γύρω της πάσχει – καθώς διαλυμένοι εμφανίζονται και ο οικογενειακός φίλος εραστής, οι κόρες και οι σύζυγοι, κι η πιο στενή της φιλενάδα. Και από όλο αυτό τι προκύπτει; Παρότι οι ήρωες του μυθιστορήματος υφίστανται τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, η ιστορία της «Πύλης εισόδου» δεν αποτελεί όμως την εσωστρεφή ελληνική οικογένεια που με το τε-

ράστιο έλλειμμα αυτογνωσίας και γείωσης σε στέρεο έδαφος, έωλη κι ασυνάρτητη αποτελεί μικρογραφία του κοινωνικού συνόλου και των αλληπάλληλων κρίσεων που ανά τακτά διαστήματα αναπόδραστα το σύνολο αυτό βιώνει.

Η Μάρω Δούκα έπλασε τη χαρακτηριστική ηρωίδα της χρησιμοποιώντας ιδιαίτερως επιδέξια

τον πλάγιο λόγο. Και ταυτόχρονα πάτησε γερά στην παράδοση παραπέμποντας στην προφορική πολυφωνία του «Τρίτου στεφανιού» του Κώστα Ταχτσής, στο αυτοπαθές αντικαθρέφτισμα του «Ιαγουάρου» του Αλέξανδρου Κοτζιά, και στην αποπροσωποποίηση του κεντρικού ήρωα στο «Κιβώτιο» του Αρη Αλεξάνδρου. Κατά την πάγια τακτική της, και η «Πύλη εισόδου» περιέχει μια ιστορία μέσα στην ιστορία εμπλουτίζοντας τη σύνθεση με αποχρώσεις, παραλλαγές και επανερχόμενα μοτίβα. Μόνο που σε αυτό το «φιλήσυχο» μυθιστόρημά της, η ακάματη πεζογράφος εισήγαγε στη θεματολογία της την παντοδύναμη ηλεκτρονική κοινωνική δικτύωση. Η ιστορία της Αρχοντούλας Μπακάλογλου αποτελεί ψευδώνυμη ανάρτηση στο facebook, γραμμένη από περισσότερα πρόσωπα, που και αυτά όμως αποτελούν επινόηση μιας άλλης γυναίκας χρήστη με το ενδεικτικό ψευδώνυμο Λακάν Λακάν, η οποία ξεκινά να πλάσει μια γυναίκα που «άλλα λέει και άλλα πράττει, άλλα υπαινίσσεται και άλλα θέλει». «Το ιδιωτικό είναι πολιτικό» μοιάζει να υποστηρίζει η Δούκα στο βαθύτατης αυτογνωσίας νεοελληνικό κοινωνικό μυθιστόρημά της.

